

nede, og som alle Mennesker vidste, at der under de foreliggende Forhold ingenting kom ud af, saa rejste der sig ingen Opposition, og det skete heller ikke mod borgerligt Ægteskab, da det tidligere blev drøftet i Folketinget. Det har desværre været alt for meget Skik, at man har drøftet Sager, som man paa Forhaand vidste ikke bleve til noget, men nu, da vi staa for, at Reformen virkelig skal træde ud i Livet, turde det være, at Befolkningens Tanker i den Retning ville blive noget anderledes.

Goos: Den højtærede Minister mente, at denne Lov, saaledes som den foreligger, fuldstændig tilfredsstiller de kirkelige Interesser, og han paaberaabte sig ogsaa i denne Henseende den hertil indkomne Adresse fra Præsterne. Han sagde, at denne Tilfredsstillelse ikke blot gjaldt det Hovedpunkt, hvorpaa jeg erkender, at den er til Stede, nemlig med Hensyn til den Tanke at frigøre Kirken for Indvielse af de Ægteskaber, som den ikke synes om, men han mente, at denne Tilfredsstillelse tillige gjaldt den Del af Loven, som handler om, hvad der nu skal træde i Stedet, altsaa det tvungne borgerlige Ægteskab. Der mener jeg nu ikke, at den højtærede Minister kan paaberaabe sig Præsternes Adresse. Saa vidt jeg har forstaaet den, udtaler den sig ikke udtrykkelig om dette Lovforslag, men den udtaler sig om en hvilken som helst Ordning, *som bliver anset for nødvendig*, for at Præsterne kunne opnaa den Frihed, de ønske. Men netop med Hensyn til dette, at den foreslaaede Ordning skulde være en nødvendig Konsekvens af Friheden, maa jeg nu som før bestride, hvad den højtærede Minister sagde, at Indførelsen af det tvungne borgerlige Ægteskab er en Nødvendighed — ja endogsaa, som den højtærede Minister nu udtaler, en tvingende Nødvendighed — dersom vi skulde komme til Frihed for Præsterne. Der er ikke en Nødvendighed ud over det, jeg præciserede før, undtagelsesvist borgerligt Ægteskab. Længere kan Nødvendigheden ikke paavises, det er umuligt. Kun i de Tilfælde, hvor Kirken afviser de paagældende, er det nødvendigt, at der gives en anden Løsning; videre strækker Nødvendigheden sig ikke. Det kan af andre Grunde muligvis være *hensigtsmæssigt* at indføre det fakultative eller endogsaa det tvungne borgerlige Ægteskab, men *nødvendigt* er det kun i Konflikttilfælde. Nu mener den højtærede Minister, at det er vanskeligt at præcisere disse Konflikttilfælde. Ja, men man har dog

forsøgt det før. I 1868 forelaa der jo et Lovforslag derom, og Loven af 13. April 1861 gaar i samme Retning. Det er jo i øvrigt en Misforstaaelse af den højtærede Minister, naar han antog, at denne Lov paabyder de paagældende at indgaa borgerligt Ægteskab. Nej, det finder virkelig hver Dag Sted, at der gives kirkelig Vielse af blandede Ægteskaber, det vil sige Ægteskaber mellem Bekendere af forskellige Religioner. Det er et *kan*, og andet kræves der jo heller ikke; thi at det forvandler sig til et *skal*, fordi de paagældende blive afviste, er en anden Sag. Men det er i sig selv heller ikke saa vanskeligt at præcisere disse Undtagelsestilfælde. Man kan opregne enkelte Tilfælde, men i øvrigt kommer Nødsforslaget, Undtagelsesforslaget, til at omfatte de Tilfælde, hvor Kirken af anerkendte religiøse Grunde afviser de paagældende fra den kirkelige Vielse. Det er en Formel, som er fuldkommen tilstrækkelig til at dække, hvad der skal dækkes. Der behøves ikke nogen særlig Skarpsindighed fra Modstandernes Side — den højtærede Minister var saa venlig at tale om *min* Skarpsindighed — thi det er et ligefremt Supplement til Lovforslagets 2den Del, som taler om de Tilfælde, i hvilke der kan ske Fritagelse.

Den Mangel, jeg finder i Lovforslagets § 20, fastholder jeg er til Stede. Den højtærede Minister talte om Biskopperne. Men det er ikke Biskopperne, til hvem Sagens Afgørelse henvises, thi det er til den enkelte Biskop, og det er en Mangel, at den enkelte Biskop i sit tilfældige Stift og for de tilfældige Personer, som maatte henvende sig til ham, skal have Magt til endelig at afgøre et Spørgsmaal, som beror paa Kirkens almindelige Love og Forskrifter. Der maa et Supplement til, hvis man ikke vil komme ind i halvvejs anariske Tilstande. Dette Supplement behøver ikke at søges i en almindelig Forfatning, og jeg gav ved mine Ytringer ingen Anledning til at tale om det almindelige Forfatningsspørgsmaal, jeg mente kun et Fragment af en kirkelig Forfatning, hvorved man faar et mere almindeligt Kirkens Organ med Hensyn til disse særlige Spørgsmaal, end den enkelte Biskop med nogen Føje kan blive. Der er for Resten ogsaa et andet Supplement tænkeligt, og her er der en Uklarhed i Lovforslagets § 20 med Hensyn til Spørgsmaalet, om Biskoppens Beslutning forhindrer Adgang til Domstolene. Det er nemlig en Fejltagelse af den højtærede Minister, naar han mente, at Afvisning